

GURGEN ABGAR MURADYAN'IN ANLATTIKLARI
(1914, ALAŞKERT, GÜLZETKAN K. DOĞUMLU)

Ben 12-13 yaşına kadar evlatlık olduğumu hissetmedim; zira büyükannem ve büyükbabamın başka çocuğu olmamıştı ve bana karşı sıcak bir sevgi besliyorlardı; ama sonra, komşularımızın çocuklarından bunu işittim ve bu durum 50'li yıllara kadar o şekilde devam etti.

Ağabeyim Sukyas Minasyan beni buldu; ama işte size nasıl bulduğunun hikâyesi.

Dört kardeş arasında en büyükleri o ağabeyim ve iki ablamış. 1915'te Alaşkert'in Gülzetkan Köyü'nden göç ettiğimizde ben bir yaşındaymışım; köyden bir kilometre kadar uzaklaştıktan sonra bizim kervanı durdurup babamı bir ağaca bağlamış ve herkesin gözleri önünde öldürmüşler. Anneme de dört çocuğunu alıp gitmesini emretmişler; üç kardeş yayan olarak ben ise annemin kucağında üç buçuk ay Bayazet, İğdır, Eçmiatsin yolunda yolculuk etmişiz; ta ki Yerevan'ın Aziz Sargis kilisesinin avlusuna ulaşana kadar. O zamanlar o kilisenin avlusu dopdoluymuş. Her yerde hastalar ve ölüler varmış. Ölüleri toplayıp götüren özel bir yük arabası da varmış. O zamanlar Aziz Sargis'ten ötesi Ğantar'dı. Bizim muhacir çocuklar, ablalarım, ağabeyim gidip ekmek filan temin ederek getiriyorlarmış ve beraber yiyormuşuz. Annem uzun yolculuklar sırasında çok acı çekmiş, beni emzirmiş; ama Yerevan'a vardıktan 12-13 gün sonra annem kendini kötü hissetmiş ve ben ağlamışım.

Çocuksuz bir karı-koca her gün kilisenin avlusuna gelip annemin ve benim ağır durumumuzu görmüşler. Ertesi gün geldiklerinde annemin vefat etmiş olduğunu ve göğsündeki bebeğinin de ağladığını görmüşler. O sırada ağabeyim Ğantar'dan geliyormuş; onları görmüş. Onlar ağabeyime : "Biz bu çocuğu alıp Kond'a götürüyoruz" demişler.

Ağabeyim 15-16 yaşına basınca kız kardeşlerini düşünmeye başlamış. Amerikalılar bir yetimhane açmışlar; kız kardeşlerini oraya yerleştirmiş. O yetimhanedeki öksüz ve yetimleri Amerika'ya götürmüşler. Birkaç şehre mektup yazıp kız kardeşlerini aramış. Beni düşünmeye başlamış. Kendisi on yaşındayken bir karı-kocanın erkek kardeşini Kond'a götürdüklerini hatırlamış...

Ben o zamanlar Aştarak'ta Kheres şaraplarının fabrika binasının inşaatında çalışıyordum. Ağabeyimi bulmadan evvel birisi bana yaklaştı. Bana : "Kaç gündür size geleceğim; erkek kardeşimi arıyorum" dedi.

Ben de ona : "Emin misin" dedim

Yedi-sekiz gün sonra, ben kendi odamda otururken kapıyı çaldılar; bir adam ve bir kadın içeri girdiler. Kadın girip oturdu; kocası ise ayakta kaldı. Gelip tepeme dikildi. Kadın anlatmaya başladı.

Bu arada kocası tepeme dikilmiş bana dokunmak istiyordu. O 1904'de doğmuştu. Karısı her şeyi çok detaylı bir biçimde anlattığında ben kayıtsız bir tavırla onu dinliyordum. Bu arada kocası da çok rahatsızdı. Konuşma bir-bir buçuk saat sürdü ve onun benim ağabeyim olduğu ortaya çıktı.

Sonunda bana fikrimi sordular. Ben de dedim ki : "Benimle ilgilenen ve bakan annemle konuşmadan cevap veremem." Ama iki gün sonra beni Yerevan'a toplantıya çağırdılar. İki saat vaktim vardı; yakın arkadaşlarım vardı, Gerasim'in yanına gittim onun fikrini almaya. O yerinden kalkıp beni öptü ve "Nerde yaşıyor?" dedi.

Ben çıktıktan sonra arkadaşım ağabeyimi bulup ona her şeyi anlatmış.

Toplantıdan sonra eve gittim. Babam zaten yoktu; sadece annem hayattaydı. Karıma fikrini sordum. Annem ise şöyle konuştu : "Sakin olun; geldiler; gördük. Gurgenciğim, bunüne kadar bir oğlum vardı; şimdi iki oğlum var.

O anda ağabeyim ve karısı kapıdan içeri girdiler; bir ziyafet sofrası kurdular. O mutlu olayı kutladık. Büyükannemin adı Tsovinar'dı; annemin adı ise Şoğak. Karımın ismi Yevgenya'ydı; çocuklarımınkiler ise Laura, Ara, Abgar ve Gagik.

Bütün bunların nedeni Türklerin düzenlediği katliamlardı. 1915'te Alaşkert de o zulme kurban gitti.

Böylece hayatımın sonuna dek kibar babam Abgar Muradyan'ın isim-soyadını taşıdım; zira beni onlar kurtarmışlardı. Ben ve ağabeyim öz annemizin adını ne kadar hatırlamaya çalıştıysak da, başaramadık; çünkü hem ben hem de kendisi o zaman çok küçüktük.